

CARTA ALBĂ

PRIVIND IMPLICAREA CIVICĂ A TINERILOR

Carta Albă

privind Implicarea Civică a Tinerilor

Material publicat în cadrul proiectului „Europarlamentar pentru o zi | Structuri de sprijin pentru implicarea tinerilor în procesul legislativ”

Autori¹: Eliza Vaș
Maria Ciorba
Dana Lazăr
Mihai Lazăr

Aprilie 2019

¹ **Eliza Vaș**, expert Biroul Studii și Analize din cadrul Institutului European din România, vicepreședinte și manager relații internaționale al Asociației Young Initiative. Face parte din grupul de politici de tineret al YMCA Europe și din Rețeaua Informală a Politicii de Tineret din cadrul European Youth Forum.

Maria Ciorba, director de programe al Fundației Student Plus, consilier Europe Direct Timișoara, cu experiență de 20 ani în sectorul non-guvernamental.

Dana Lazăr, psiholog, consilier Europe Direct Timișoara, cu experiență de 8 ani în sectorul non-guvernamental.

Mihai Lazăr, specialist în media și comunicare, consilier Europe Direct Timișoara, cu experiență de 10 ani în sectorul non-guvernamental.

Copyright @ 2019 – Fundația Student Plus & Partenerii

Proiectul „*Europarlamentar pentru o zi | Structuri de sprijin pentru implicarea tinerilor în procesul legislativ*” este cofinanțat prin programul Erasmus+ de către Comisia Europeană.

Cofinanțat prin
programul Erasmus+
al Uniunii Europene

Opiniile exprimate aparțin autorilor și Comisia nu poate fi făcută responsabilă pentru utilizarea informației pe care o conține.

CUPRINS

DESPRE PROIECT	5
CADRUL EUROPEAN ȘI NAȚIONAL PRIVIND IMPLICAREA TINERILOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL.....	6
a) Începuturile politicii europene de tineret	6
b) Rolul Forumului European al Tineretului	6
c) Actualul și viitorul program Erasmus+	7
d) Strategia UE pentru tineret 2019 – 2027	8
e) Procesul de dialog structurat de la nivel european	9
CADRUL NAȚIONAL PRIVIND POLITICILE DE TINERET ȘI DIALOGUL STRUCTURAT	10
a) Dialogul Structurat în România și Grupul Național de Lucru (GNL).....	11
IMPLICAREA TINERILOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL CU AJUTORUL DIALOGULUI STRUCTURAT	12
a) Contextul implicării tinerilor în procesul decizional	12
b) Metodologia organizării evenimentelor de dialog structurat.....	14
c) Propuneri legislative venite din partea tinerilor la evenimentul din București	15
d) Rezultatele cercetării online și propunerile venite din partea respondenților	17
i. Rezultatele cercetării online	17
ii. Profilul respondenților	18
iii. Influența tinerilor în societate și propuneri venite din partea lor	20
RECOMANDĂRI DE POLITICI ÎN VEDEREA SPRIJINIRII IMPLICĂRII CIVICE ȘI DEMOCRATICE A TINERILOR	21
I. Recomandări adresate factorilor de decizie (la nivel general)	22
II. Recomandări adresate factorilor de decizie de la nivel local	23
III. Recomandări pentru instituțiile de învățământ	24
IV. Recomandări pentru organizațiile non-guvernamentale	25
MESAJUL TINERILOR RESPONDENȚI PENTRU LIDERII POLITICI LOCALI, NAȚIONALI, EUROPENI	26
CONCLUZII.....	28
ÎN LOC DE ÎNCHEIERE.....	29

DESPRE PROIECT

Proiectul „*Europarlamentar pentru o zi | Structuri de sprijin pentru implicarea tinerilor în procesul legislativ*” a fost finanțat de către Uniunea Europeană prin intermediul programului Erasmus+, Acțiunea - Cheie 3 Dialog Structurat.

Activitățile din cadrul proiectului au inclus: 4 evenimente de consultare directă, simulare și dialog organizate la Timișoara, Odorheiu-Secuiesc, București și Baia-Mare; o consultare națională a tinerilor ce a înregistrat peste 1 000 de respondenți; dezvoltarea unor instrumente de participare online a tinerilor; crearea unei rețele locale/naționale de instituții și decidenți care sprijină participarea tinerilor la procesul democratic.

PARTENERII ȘI COORDONATORUL PROIECTULUI

Partenerii proiectului: Fundația Student Plus (coordonator de proiect), Federația YMCA România, Asociația Young Initiative, Forumul Tânăr din Odorhei, Asociația YMCA Baia Mare, Asociația YMCA Cavnic.

DESPRE CONSULTAREA ONLINE

Chestionarul a avut drept scop evidențierea legăturii dintre orientarea ideologică și gradul de implicare civică a tinerilor între 13 și 30 de ani și identificarea de măsuri ce duc la creșterea participării lor la viața democratică. Întrebările au fost împărțite pe 4 secțiuni: civism, ideologie politică, influența tinerilor în societate și date demografice. A fost aplicat pe 1030 respondenți, în perioada 1 martie - 1 august 2018.

Rezultatele cercetării sunt disponibile după cum urmează: Anexa 1 – [Rezultate Chestionar](#), Anexa 2 – [Interpretare Calitativă](#) și Anexa 3 – [Raport de Cercetare](#) (prelucrare statistică).

DESPRE CARTA ALBĂ

Documentul de față are la bază rezultatele activităților desfășurate în cadrul proiectului „*Europarlamentar pentru o zi | Structuri de sprijin pentru implicarea tinerilor în procesul legislativ*”. Pornind de la experiența acumulată în evenimentele organizate, respectiv cercetarea întreprinsă în mediul online venim cu o serie de recomandări privind îmbunătățirea implicării civice a tinerilor. În urma chestionarului național aplicat, am ajuns la concluzia că mai puțin de 8% dintre tineri se consideră mulțumiți de puterea pe care o au pentru a influența societatea. În schimb, 92% consideră că tinerii ar trebui să aibă mai multă putere la nivel local, național și european.

Astfel, Carta Albă privind Implicarea Civică a Tinerilor are la bază următoarea structură: cadrul european și național privind implicarea tinerilor în procesul decizional; modul în care a răspuns proiectul de față la obiectivul de implicare a tinerilor în procesul decizional; recomandări de politică publică privind implicarea tinerilor în procesul decizional și modalități prin care pot contribui autoritățile / ONG-urile / tinerii / mediul de afaceri la materializarea recomandărilor.

A) ÎNCEPUTURILE POLITICII EUROPENE DE TINERET

La începutul anilor 2000, Comisia Europeană s-a concentrat pe o abordare transversală și de lungă durată a domeniului de tineret și a publicat o Carte Albă în acest sens. Intitulată „Un Nou Impuls pentru Tineretul European”, documentul de lucru a vizat **conturarea unui cadru al cooperării politice în domeniul tineretului**, fiind primul de acest fel. Propunerea Comisiei s-a axat pe patru arii prioritare: participare, informare, activități de voluntariat și cunoașterea domeniului de tineret. De altfel, ca urmare a consultărilor ce au precedat publicarea acestui document, sunt menționate concluzii precum:

„Toți tinerii își doresc politici care să fie conform așteptărilor lor. Simt că acțiunea publică de la nivel local, regional, național și european este de multe ori nepotrivită și nu are legătură cu nevoile lor de zi cu zi. Își doresc o schimbare radicală în modul de a gândi și în practicile asociate, și mai presus de toate, insistă să fie pe deplin implicați în procesele decizionale.”

Tot în document se menționează că principalele subiecte aduse în discuție de către tineri pe parcursul consultărilor din 2000 și 2001 au fost: participarea, educația, angajabilitatea, formarea vocațională, incluziunea socială, autonomia individuală, cultura, valorile europene, mobilitatea și relațiile cu restul lumii³. La aproape 20 de ani distanță de acel moment, nevoile tinerilor din ziua de astăzi seamănă foarte mult cu cele de la momentul respectiv, semn că încă nu s-au făcut suficienți pași la nivelul Uniunii pentru îmbunătățirea viitorului și prezentului tinerilor.

B) ROLUL FORUMULUI EUROPEAN AL TINERETULUI

Notabilă în procesul consultărilor din anii 2000 a fost și implicarea **Forumului European al Tineretului (YFJ)**, platformă europeană, reprezentativă pentru tinerii de pe continent, ce

² Părți din acest capitol au fost publicate în volumul „La 100 de ani de România, 100 de pași spre o cetățenie europeană activă”, Alina-Carmen Brihan (coord.), Editura Tritonic, București, 2018.

³ A New Impetus For European Youth, European Commission White Paper (Luxemburg, 2002): 24, <https://Publications.Europa.Eu/En/Publication-Detail/-/Publication/Fc66784d-F7c5-4e8f-B47a-92ebb44f1d64/Language-En>.

include printre membrii săi consiliile naționale ale tineretului și organizații non-guvernamentale internaționale de tineret. Prin contribuția adresată Comisiei Europene cu privire la strategia și obiectivele cheie ale unei politici de tineret în Uniunea Europeană⁴, YFJ a transmis faptul că:

„Nu doar că o politică de tineret poate evidenția problemele cheie pe care tinerii din Uniunea Europeană le întâmpină, dar poate în egală măsură să inspire și să implice tinerii ca cetățeni activi. Participarea tinerilor este vitală pentru democrația europeană pentru dezvoltarea sustenabilă a societăților noastre.”

De asemenea, au fost punctate alte aspecte referitoare la dezvoltarea unei politici de tineret în directă legătură cu celelalte politici sectoriale ale Uniunii. În plus, se menționează faptul că **organizațiile de tineret contribuie în mare măsură la promovarea unei participări active în rândul tinerilor** și demonstrează prin acțiuni concrete cât de importantă este implicarea și capacitatea tinerilor din societate.

Politica europeană de tineret a devenit o realitate în anii ulteriori, dar a rămas o competență suport a Uniunii Europene, statele membre fiind cele care au întâietate în a decide modul de punere în practică a priorităților pe care doresc să le finanțeze. În acest context, acțiunea Uniunii Europene a fost aceea de a sprijini statele membre în dezvoltarea politicilor din tineret prin programe și acțiuni comune.

C) ACTUALUL ȘI VIITORUL PROGRAM ERASMUS+

Dovadă în acest sens este și programul Erasmus+, care în cadrul financiar multianual 2014 - 2020 înglobează șapte programe anterioare și oferă oportunități de finanțare pentru diverse categorii de persoane și organizații. **Erasmus+ urmărește să răspundă la probleme concrete** prin finanțarea unor priorități precum: scăderea șomajului, mai ales în rândul tinerilor; promovarea învățământului pentru adulți, în special în domeniul noilor competențe și în cel al competențelor cerute pe piața muncii; încurajarea participării tinerilor la viața democratică europeană; sprijinirea inovării, cooperării și reformei; reducerea abandonului școlar; promovarea cooperării și mobilității cu țările partenere ale UE. Pentru România, atât Erasmus+ cât și fondurile ce au precedat acest program s-au dovedit a fi de mare succes, **rata absorbției**

⁴ Strategy And Key Objectives For A Youth Policy In The European Union, White Paper 0042-01final, European Youth Forum (Bruxelles, 2001), <https://www.Youthforum.Org/Sites/Default/Files/Publication-Pdfs/0042-01e%20final%20.Pdf>.

fiind de 98,5% conform statisticilor Agenției Naționale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale⁵.

Pentru **viitorul cadru financiar multianual post-2020**, de menționat este și campania dusă de Forumul European al Tineretului care a promovat necesitatea multiplicării finanțării acordate programului Erasmus+. Susținând ideea că fondurile ar trebui să fie de 10 ori mai mari pentru a putea răspunde provocărilor pe care le întâmpină tinerii pe continentul european, YFJ a susținut că cel puțin 15% din suma totală alocată Erasmus+ ar trebui să fie dedicată activităților de tineret și educației non-formale. De asemenea, în ceea ce privește incluziunea socială și economică a tinerilor, YFJ a militat pentru ideea ca Fondul Social European să susțină implementarea Pilonului European al Drepturilor Sociale, respectiv includerea tineretului ca prioritate în toate programele sub-tematice⁶.

D) STRATEGIA UE PENTRU TINERET 2019 – 2027

În plus față de programele europene care sunt legate de cadrele financiare multianuale, **există Strategia UE pentru tineret ce se întinde pe o durată mai lungă de timp** tocmai în vederea asigurării unei continuități în politica de tineret pe continentul european. Cea mai recentă Strategie a fost adoptată printr-o Rezoluție Consiliului din noiembrie 2018 și este în vigoare în perioada 2019 – 2027⁷. Documentul are în vedere trei direcții de acțiune: încurajarea implicării și participării tinerilor în viața civică și democratică; conectarea tinerilor la nivelul Uniunii Europene și dincolo de ea în vederea creșterii implicării voluntare, a încurajării mobilităților de învățare, solidarității și înțelegerii interculturale; sprijinirea tinerilor prin calitate, inovarea și recunoașterea lucrului de tineret.

De altfel, sunt mai multe noutăți pe care Comisia Europeană le-a propus în noua **Strategie**, cum ar fi: instituirea unui coordonator al UE pentru tineret în cadrul Comisiei Europene,

⁵ Institutul European din România, Sinteza evenimentului „Europa tinerilor, tinerii Europei! #RO10@UE și #ERASMUS30”, 10 martie 2017, http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2018/12/Sinteza_Europa-tinerilor_10-martie-2017.pdf, pg. 2.

⁶ AN INVESTMENT IN EUROPE'S YOUTH: Position of the European Youth Forum on the post-2020 Multiannual Financial Framework, Forumul European al Tineretului, aprilie 2018, pg. 3.

⁷ Rezoluția Consiliului Uniunii Europene și A Reprezentanților Guvernelor Statelor Membre, Reuniți În Cadrul Consiliului, Privind Un Cadru Pentru Cooperarea Europeană În Domeniul Tineretului: Strategia Uniunii Europene Pentru Tineret Pe Perioada 2019-2027, Jurnalul Oficial Al Uniunii Europene, C 456, (18 decembrie 2018), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/txt/pdf/?uri=Oj:C:2018:456:Full&from=es>.

monitorizarea cheltuielilor UE în domeniul tineretului; o legătură mai clară între implementarea politicii europene de tineret și activitățile relevante din cadrul programelor Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate.

O altă noutate privește statele membre în mod direct și se referă la **instrumentul de planificare a activităților naționale viitoare**. Acesta are scopul de a permite statelor membre să își comunice reciproc, în mod voluntar, prioritățile pe care și le-au fixat cu privire la Strategia UE pentru tineret.

E) PROCESUL DE DIALOG STRUCTURAT DE LA NIVEL EUROPEAN

În cadrul rezoluției este amintit și **procesul de dialog structurat de la nivel european** și relevanța adusă consultării europene în materie de tineret. Mai exact, dialogul structurat se referă la un ansamblu de discuții pe anumite teme între tineri, consilii naționale de tineret, organizații de tineret și factorii de decizie, cu scopul de a afla părerile tinerilor pe anume subiecte, ca mai apoi aceste opinii să fie luate în considerare în procesul de elaborare a politicilor europene care îi vizează. Procesele de dialog structurat european sunt organizate în cicluri de 18 luni, fiind asociate triourilor președințiilor Consiliilor Uniunii Europene și se află în coordonarea reprezentanților Comisiei Europene, ai Consiliului, respectiv ai Forumului European al Tineretului.

Astfel, cel mai recent ciclu de dialog structurat a avut ca prioritate tematică **obiectivele pentru tineret**, iar în urma consultării a aproape 50 000 de tineri europeni⁸, au fost stabilite 11 obiective cu privire la: întărirea sentimentului de apartenență al tinerilor la proiectul european; asigurarea egalității de gen și a abordărilor delicate privind genul în toate domeniile vieții unui tânăr; facilitarea și asigurarea incluziunii tinerilor în societate; asigurarea că tinerii au un acces mai bun la informații corecte; realizarea unui nivel superior de bunăstare mentală; crearea condițiilor care să permită tinerilor din mediul rural să-și împlinească potențialul; garantarea unei piețe a muncii accesibile, cu oportunități care să ducă la locuri de muncă de calitate pentru toți tinerii; integrarea și îmbunătățirea diferitelor forme de învățare; întărirea participării democratice a tinerilor și a autonomiei acestora; construirea unei societăți în care toți tinerii sunt activi în domeniul protecției mediului; asigurarea accesului egal pentru toți

⁸ Building On The Youth Goals, Structured Dialogue Coordination Austria C/O Austrian National Youth Council, <http://www.youthconf.at/wp-content/uploads/2018/07/Building-On-The-Youth-Goals-1.Pdf>.

tinerii la organizații de tineret și programe europene pentru tineret în scopul construirii unei societăți bazate pe identitate și valori europene.”

Obiectivele pentru tineret au fost prezentate și la Conferința Europeană de Tineret din Viena, organizată în septembrie 2018, care i-a avut ca participanți pe miniștrii de tineret din statele membre, Comisarul European pentru educație, cultură, tineret și sport, Președintele Austriei, reprezentanți ai unor organizații de tineret din Uniune și membrii consiliilor naționale de tineret din UE⁹.

CADRUL NAȚIONAL PRIVIND POLITICILE DE TINERET ȘI DIALOGUL STRUCTURAT

Politicile de tineret în România sunt ghidate de Programul de Guvernare și Strategia Națională de Tineret în domeniul politicii de tineret 2015-2020 elaborată de Ministerul Tineretului și Sportului. Prin Legea Tinerilor din 2006, amintită și în prezenta strategie în România sunt considerați tineri persoanele cu vârsta între 14 și 35 ani. Acest fapt este deosebit de important în contextul în care majoritatea granturilor și altor beneficii existente pentru tineri în Uniunea Europeană sunt valabile până la 35 ani.

La nivel local există direcții pentru tineret județene, respectiv a municipiului București, care sunt servicii publice deconcentrate, cu personalitate juridică. În România există centre locale de informare și consiliere a tinerilor care funcționează în parteneriat cu organizații non-guvernamentale și administrația publică locală.

Un alt organ responsabil de sectorul de tineret este Consiliul interministerial pentru educație, cultură, cercetare, tineret, sport și minorități. Autoritățile publice locale din România sunt obligate prin lege să consulte tinerii în procesul de luare a deciziilor care influențează sau pot influența tinerii. De asemenea, Guvernul României este obligat prin lege să consulte Consiliul Național al Tineretului înainte să elaboreze politici de tineret, iar un membru desemnat al Consiliului Național al Tineretului are vot consultativ în cadrul Consiliului Economic și Social.

⁹ Dialog Structurat – Obiective Pentru Tineret, Ministerul Tineretului și Sportului: <http://www.youthconf.at/wp-content/uploads/2018/08/Youth-Goals-Ro.Pdf>.

A) DIALOGUL STRUCTURAT ÎN ROMÂNIA ȘI GRUPUL NAȚIONAL DE LUCRU (GNL)

La nivel național, Dialogul Structurat este implementat de Grupul Național de Lucru (GNL), organism format din reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și ai autorităților. Grupul Național de Lucru este stabilit de către Ministerul Tineretului și Sportului, pe baza unui apel deschis de candidatură. La întâlnirile GNL pot fi invitați în calitate de contributorii și alți actori sociali interesați.

Pentru perioada noiembrie 2017 – decembrie 2018, GNL a avut următoarea componență:

- Consiliul Tineretului din România (CTR)
- Fundația Județeană pentru Tineret Timiș (FITT)
- Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România (ANOSR)
- Federația Forumul Tinerilor din România (FTR)
- Uniunea Studenților din România (USR)
- Organizația de tineret – Blocul Național Sindical (OT-BNS)
- Federația YMCA România

CARE A FOST ȘI CUM S-A DESFĂȘURAT PROCESUL DE CONSULTARE?

GNL-DS a stabilit în luna decembrie 2017 că în România procesul de dialog structurat cu tinerii se va desfășura prin două metode: ateliere de consultare cu tinerii și chestionar online aplicat tinerilor, respectând întrebările propuse de Comitetul Coordonator European (European Steering Committee).

Chestionarul online¹⁰ a fost promovat de către organizațiile membre GNL, care au reușit să contacteze un număr total de 1887 tineri ce au și completat chestionarul după cum urmează: CTR (135), FITT (73), ANOSR (230), FTR și USR (1167), OT-BNS (0), YMCA (11) la care s-au adăugat Direcțiile Județene pentru Sport și Tineret, Comunicatori tineRETEA (22), alții (186).

Ateliere de consultare cu tinerii – la nivelul Grupului Național de Lucru privind Dialogul Structurat au fost elaborate 3 instrumente pentru desfășurarea atelierelor de consultare cu tinerii:

- atelier având o durată de 2 zile (6 ore/zi);
- două ateliere cu durata de câte 5 ore.

Atelierele aveau ca scop abordarea celor 16 tematici propuse la nivel european, precum și instrumente de raportare corespunzătoare fiecărei tip de consultare – materiale ce au fost elaborate de către Grupul Național de Lucru. Astfel, la nivel național au fost consultați 1090 tineri. În urma fiecărui atelier de consultare a fost elaborat un raport ce conținea ideile exprimate de tineri, utilizând un mecanism online standardizat, opiniile tinerilor astfel colectate au fost sintetizate de către membrii GNL-DS în acest raport național.

¹⁰ Chestionarul referitor la dialogul structurat cu tinerii este disponibil aici: <https://www.123formbuilder.com/form-3331957/>.

S-a constatat că cea mai mare parte a participanților la atelierele de consultare și a respondenților la chestionarul online au fost elevi și studenți, astfel că în concluziile acestui raport se regăsesc, majoritar, opiniile acestor categorii de tineri. Totodată, s-a remarcat faptul că tinerii cu dizabilități au răspuns în număr foarte redus la chestionarul online și nu au participat deloc la atelierele de consultare fizice, acestea fiind aspectele pe care Grupul Național de Lucru dorește să le îmbunătățească pe viitor.

IMPLICAREA TINERILOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL CU AJUTORUL DIALOGULUI STRUCTURAT

A) CONTEXTUL IMPLICĂRII TINERILOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL

Pe lângă ciclurile de dialog structurat, prin intermediul cărora tinerii pot să-și facă auzite punctele de vedere, Comisia Europeană finanțează prin intermediul programului Erasmus+ **proiecte bazate pe dialog structurat**, prin acțiunea cheie 3.

Un astfel de proiect național de dialog structurat este „*Europarlamentar pentru o zi | Structuri de sprijin pentru implicarea tinerilor în procesul legislativ*”, care a pornit de la premisa că numeroși tineri nu cunosc diferența dintre o societate europeană și una non-europeană, deoarece nu au putut să le experimenteze pe ambele. UE este folosită adesea ca un paravan de diferite guverne naționale, în încercarea – adesea reușită – de a împinge problemele controversate și delicate pe umerii UE, ducând un joc al învinuirii reciproce.

Ținem cont și de faptul că UE are anumite lacune și există o nevoie acută pentru reformă. O autopromovare redusă a eforturilor pe care Uniunea le-a făcut pentru rezolvarea în mod proactiv a problemelor și situațiilor a afectat proiectul european în ultimii ani. Cu toate acestea, nu pot fi negate avantajele pe care le-a generat: pacea, siguranța, creșterea bunăstării materiale și oportunitatea de a descoperi continentul european și diversele sale culturi. În cele din urmă, Uniunea Europeană a oferit atât de multe europenilor, încât este de neimaginat care ar fi daunele pentru toți cetățenii, dacă proiectul european ar înceta sau ar avea o putere restrânsă.

Ori de câte ori principalele instituții și proceduri ale democrației reprezentative își pierd din legitimitate și din nivelul de acceptare în rândul cetățenilor, apelul la democrația mai directă crește și devine omniprezent. Cetățenii dezamăgiți doresc să decidă direct pe probleme concrete, în loc să lase decizia doar pe mâna reprezentanților. Încă din 2013, președintele Comisiei José Manuel Durão Barroso afirma, în discursul său cu privire la Starea Uniunii, că „*vremea acordului implicit al cetățenilor a trecut*”, iar instituțiile europene trebuie să promoveze și să poarte un dialog deschis cu toți cetățenii Uniunii:

„Suntem într-un moment în care integrarea europeană trebuie urmărită în mod deschis, transparent și cu sprijinul explicit al cetățenilor Europei. Momentele de integrare europeană, prin consimțământul implicit al cetățenilor, s-au încheiat. Europa trebuie să fie tot mai democratică. Legitimitatea și responsabilitatea

democratică a Europei trebuie să țină pasul cu rolul și puterea sporite ale acesteia.”
(José Manuel Durão Barroso, 2013)

Instituțiile europene, conștiente de distanța mare dintre cetățeni și reprezentanții lor, și de deficitul democratic înregistrat la nivel de Uniune în ultima decadă, au venit în întâmpinarea acestor probleme cu **o îmbunătățire a comunicării și cu propuneri de instrumente specifice democrației participative**. Dintre măsurile luate în sfera comunicării menționăm transformarea digitală a prezenței online a instituțiilor europene și a serviciilor oferite cetățenilor, dialogurile cetățenești, utilizarea resurselor locale pentru stimularea dialogului pe teme europene (ex. Centrele Europe Direct, celelalte servicii și rețele de comunicare și suport ale UE). Iar dintre drepturile și instrumentele din sfera democrației directe - Inițiativa cetățenească europeană, accesul europenilor la consultările publice online și, în domeniul tineretului, dialogul structurat între tineri și autorități.

Contextul și obiectivele proiectului „*Europarlamentar pentru o zi | Structuri de sprijin pentru implicarea tinerilor în procesul legislativ*” sunt rezultatul aproape natural al investiției pe care UE a făcut-o în societatea românească în cei peste zece ani de la aderarea României la UE. Organizațiile de tineret beneficiare și inițiatoare ale proiectului de dialog structurat au derulat în toată această perioadă diverse proiecte cu și pentru tineri – schimburi de tineri, proiecte de voluntariat internațional, inițiative locale ale tinerilor, proiecte de educație și cetățenie europeană – câștigând experiență și investind permanent în educația și informarea tinerilor. Nu întâmplător, trei dintre parteneri – Fundația Student Plus, Federația YMCA România și Asociația Young Initiative - au fost nominalizați și premiați la Conferința Anuală a Institutului European din România în anul 2017, cu Premiile de Excelență IER pentru **promovarea spiritului și valorilor europene în activitățile cu tinerii**.

Contactul permanent cu generația tânără, preocuparea pentru susținerea intereselor și a dezvoltării personale a tinerilor pentru a deveni oameni de încredere și generatori de valoare în societate, au dus la identificarea nevoii stringente la nivelul societății românești și al Uniunii ca tinerii să aibă o voce mai puternică și un cuvânt de spus în luarea deciziilor care îi privesc. Iar, în contextul unui deficit democratic la nivelul întregii Uniuni Europene și al pericolului reprezentat mișcările extremiste și eurosceptice, problema educării tinerilor în spiritul democrației participative, al respectului față de valorile europene și crearea contextului pentru implicarea lor în procesul democratic este esențială și urgentă.

B) METODOLOGIA ORGANIZĂRII EVENIMENTELOR DE DIALOG STRUCTURAT

Scopul proiectului a fost acela de a-i aduce pe tineri mai aproape de ceea ce înseamnă proces decizional și de a-i pune față-n față cu decidenții politici astfel încât să afle de la aceștia cum funcționează diverse sisteme de luare a deciziilor. Astfel, activitățile din cadrul proiectului au inclus: 4 evenimente de consultare directă, simulare și dialog organizate la Timișoara, Odorheiu-Secuiesc, București și Baia-Mare; o consultare națională a tinerilor ce a înregistrat peste 1 000 de respondenți; dezvoltarea unor instrumente de participare online a tinerilor; crearea unei rețele locale/naționale de instituții și decidenți care sprijină participarea tinerilor la procesul democratic.

În urma organizării celor patru evenimente, situația statistică a tinerilor participanți respectiv a factorilor de decizie este următoarea: au fost prezenți **57 de tineri** din Baia-Mare, Cavnic și împrejurimi alături de **6 invitați** din rândul autorităților locale (1 primar, 3 deputați, 1 consilier local, 1 consilier județean); din București și județul Ilfov au fost implicați **66 de tineri** alături de **5 invitați** din cadrul instituțiilor europene, naționale și locale (2 europarlamentari, 2 deputați și 1 consilier general de la Primăria Capitalei); au luat parte **55 de elevi și studenți** din județul Harghita (zona Odorhei) alături de **5 reprezentanți** ai instituțiilor locale; au fost implicați **127 de tineri** din Timișoara și orașele învecinate alături de **12 invitați** din rândul autorităților locale (1 senator, 3 deputați, 1 asistent european, 1 vicepreședinte al Consiliului Județean, 1 subprefect, 1 consilier județean, 1 prorector, 1 prodecan, 2 inspectori școlari).

Astfel, în urma celor patru evenimente au fost angrenați în activități pe parcursul mai multor zile **peste 300 de tineri din România și aproximativ 30 de factori de decizie**.

Evenimentele au fost organizate în așa fel încât să răspundă la trei obiective: să asigure un cadru propice de înțelegere a procesului decizional (o zi de învățare); să faciliteze implicarea directă în procesul decizional local sau european și înțelegerea mecanismelor aferente (o zi de simulare); să asigure un dialog direct cu reprezentanții instituțiilor prezente (ziua de dialog structurat).

În acest sens, agenda evenimentelor a fost similară în toate cele patru orașe și s-a axat pe următoarele direcții:

- **Informare și formare:** ateliere ce au avut ca obiectiv cunoașterea instituțiilor cheie de la nivel european; modalitățile de implicare în comunitate, programe și mecanisme de implicare a tinerilor în UE, competențele – cheie pentru cultura democratică recunoscute la nivelul Uniunii Europene;
- **Simulare:** exercițiu de simulare a activității Parlamentului European în care cei prezenți au fost împărțiți în grupuri politice europene și au lucrat în comisii permanente pentru a dezvolta una sau mai multe propuneri legislative;
- **Dialog:** un dialog între tineri și decidenți politici români. Au fost prezenți la eveniment europarlamentari, parlamentari români, deputați și reprezentanți ai autorităților publice locale.

C) PROPUNERI LEGISLATIVE VENITE DIN PARTEA TINERILOR LA EVENIMENTUL DIN BUCUREȘTI

În cadrul simulării de proces decizional organizată în București de către Asociația Young Initiative, participanții au venit cu propuneri legislative, pe care le-au dezvoltat ulterior într-un raport al propunerii ce includea o parte de manifest (care este problema, în ce context se întâmplă și ce soluție ar fi fezabilă), respectiv o parte de recomandări (pe termen scurt și lung).

Prin urmare, în cadrul zilei axate pe simularea Parlamentului European (PE), participanții au fost invitați să se pună în pielea Comisiei Europene și să vină cu o inițiativă în patru domenii de activitate: ocuparea forței de muncă și afaceri sociale; drepturile femeilor și egalitate de gen; mediu, sănătate publică și siguranță alimentară; cultură și educație.

Propunerile realizate în domeniul **ocupării forței de muncă și a afacerilor sociale** au vizat: acordarea unei zile libere pentru fiecare angajat în care să poată desfășura activități de voluntariat, impozitare proporțională cu venitul pe care îl obține o persoană, diminuarea șomajului prin sporirea alfabetizării, introducerea unui venit minim universal european, soluții pentru robotizarea industriei și tehnologizarea agriculturii astfel încât oamenii să nu mai facă munci deosebit de grele, fiecare instituție publică ar trebui să ofere minim un loc de practică pentru un student ș.a.

La zona mediu, sănătate publică și siguranță alimentară au fost propuse idei precum: set de vaccinuri obligatorii și gratuite pentru toți cetățenii europeni și imigranții care vin în Uniune, reciclarea obligatorie a deșeurilor și interzicerea deversării substanțelor chimice în ape, interzicerea ambalajelor din plastic, finanțări acordate pentru crearea de ferme ecologice atât în orașe cât și în zone rurale, standardizarea pe culori a tuturor produselor din Uniunea Europeană astfel încât consumatorul să știe dacă produsul are în compoziție prea mult zahăr, prea multă sare sau prea multe grăsimi.

La capitolul **cultură și educație** s-au făcut propuneri legate de: înlăturarea birocrăției inutile și introducerea unor cursuri în școli legate de pregătirea pentru intrarea pe piața muncii, formarea claselor de elevi în funcție de abilități și competențe, stagii de practică în start-up-uri pentru studenții din Uniunea Europeană, construirea unor lăcașe de cult în școli și licee pentru religiile la care trebuie să respecti anumite obiceiuri, desființarea titularizării și crearea de oportunități pentru tinerii profesori (inclusiv ca voluntari la clasă), includerea categoriilor defavorizate în școli și reducerea abandonului școlar.

Nu în ultimul rând, la capitolul **drepturile femeilor și egalitate de gen** au fost formulate propuneri după cum urmează: desființarea școlilor de fete/de băieți și asigurarea unei egalități la înscriere, acordarea unor venituri pentru femeile care au fost victime ale violenței conjugale și sprijinirea integrării acestora în societate, implementarea de proiecte educaționale prin care fetele și băieții să fie învățați să nu discrimineze sau să aibă stereotipuri, impunerea unor cote de gen privind angajarea femeilor și bărbaților într-o companie astfel încât să existe egalitate.

Din cele patru categorii a fost aleasă câte o propunere ce a fost dezbătută în cadrul comisiilor de specialitate și al grupurilor politice: **pentru mediu** – tranziția completă către mașini electrice până în 2025 în toate statele membre UE; **pentru educație** – introducerea unor ore de educație sexuală în școlile din UE; **pentru muncă** – recunoașterea automată a calificărilor obținute într-un alt stat membru al Uniunii Europene; **pentru egalitate** – instituirea unor cote de gen în companiile din UE. În urma votului acordat în ședința plenară au ieșit câștigătoare propunerile legate de mașinile electrice, respectiv de recunoașterea automată a calificărilor.

D) REZULTATELE CERCETĂRII ONLINE ȘI PROPUNERILE VENITE DIN PARTEA RESPONDENȚILOR

I. REZULTATELE CERCETĂRII ONLINE

Peste 1000 de tineri cu vârste între 13 și 30 de ani din întreaga țară au participat, în perioada 1 martie – 1 august 2018, la consultarea online „Orientare ideologică și comportament civic în rândul tinerilor”. Tinerii au oferit răspunsuri cu privire la **intenția lor de a participa la alegerile din 2019**, oportunitatea implementării bugetelor participative la nivel local și la modul în care acestea să fie folosite, au propus măsuri pentru creșterea participării la vot și au adresat mesaje și întrebări autorităților.

Ultimele studii europene arată că pare să existe o relație directă între participarea tinerilor la activități de voluntariat și prezența la vot, iar gradul de școlarizare și mediul de proveniență par să aibă, de asemenea, o influență semnificativă. Mai mult decât o radiografie a gradului de implicare actual al tinerilor români și a intenției lor de a participa la alegerile europene și naționale din 2019, consultarea a cules propunerile lor pentru a crește prezența la vot și implicarea lor în viața democratică în general.

Din consultarea online, aflăm că cca **60% dintre tinerii respondenți au participat la activități de voluntariat în ultimele 12 luni**, iar 21% nu au participat niciodată la acțiuni de voluntariat. Dintre tinerii care au vârsta de vot, **55% afirmă că au participat la vot de fiecare dată**, 20% deseori, iar 10 % niciodată.

Conform cercetării, **13% este procentul tinerilor care, în perioada alegerilor, se angajează în discuții cu alte persoane** și încearcă să le arate de ce trebuie să voteze un candidat/partid sau împotriva unui candidat/partid. 9% este procentul tinerilor care, în timpul campaniei electorale poartă însemnele acesteia (logo, abțibild, profil online). 12% este procentul tinerilor respondenți care, în ultimele 12 luni, au făcut voluntariat, au lucrat sau contribuit financiar pentru un candidat, partid politic.

Mai mare - 27% - este procentul tinerilor respondenți care, în ultimele 12 luni, au luat parte la un protest, marș sau demonstrație și 48% este procentul tinerilor care afirmă că au semnat o petiție, online sau pe hârtie, pe temă socială sau politică în ultimele 12 luni.

Tinerii sunt atrași de formele de implicare modernă, fie ele petiții online, marșuri și proteste pentru cauze sociale sau politice, procentul de implicare în ultimele 12 luni fiind între **22% pentru formele de implicare activă non-financiară și 48% al celor care au semnat petiții**. În schimb, doar 3% au participat în ultimele 12 luni la acțiunea de a merge din ușă în ușă pentru un candidat, partid sau grup social.

În ceea ce privește preocuparea tinerilor pentru activitatea guvernului și afacerile publice, 21% este procentul tinerilor care le urmăresc cu regularitate și 17% este procentul celor care discută adesea despre politică sau guvern cu prietenii sau familia.

Care sunt sursele de informare ale tinerilor? 65% nu citesc ziare, 56% nu citesc reviste de specialitate, 21% nu urmăresc știrile TV și 35% nu ascultă deloc radioul. În schimb, 30% dintre tineri citesc zilnic articole pe internet și 24% se informează zilnic prin social media și live streaming. Procentul celor care nu utilizează deloc internetul pentru informare este de doar 6% (din care 2% nu știu/nu răspund), iar cei care nu utilizează social media sunt în proporție de 18% (din care 3% nu știu/nu răspund).

II. PROFILUL RESPONDENȚILOR

Chestionarul a fost completat de peste 1000 de tineri, ceea ce poate însemna că există interes pentru un astfel de subiect și este un exercițiu bun și necesar, dar, în același timp, respondenții neavând o cultură civică suficient de dezvoltată, rezultatele nu pot fi suficient de concludente. În principala relație studiată în prezenta cercetare, anume aceea dintre ideologia politică și comportamentul civic, cel mai clar se conturează **profilul respondentului dezangajat**, acele persoane neimplicate deloc, sau doar incidental, în activități civice sau electorale.

Astfel profilul dezangajatului arată o înclinație redusă pentru deschiderea către alte țări și cetățenii lor, către schimbare prin reformă, protecția mediului, un sistem de justiție care să permită reabilitarea infractorilor și prevenirea recidivismului, cât și o lipsă de credință în capacitatea omului de a evolua și de a-și schimba viața. Totuși, nu s-au înregistrat diferențe semnificative în cazul valorilor complementare ale acestor ideologii, cu excepția

conservatorismului, care apare semnificativ mai pronunțat în cazul respondenților dezangajați.

În schimb, **activistul dual**, respondentul implicat regulat atât în activități civice, cât și electorale, este cu precădere favorabil valorilor legate de internaționalism, reformism, justiție reabilitativă și constructivism. Cu toate acestea, trebuie menționat că, în această cercetare, pe eșantionul studiat, nu s-a putut pune în evidență o corelație semnificativă din punct de vedere statistic între cele două variabile măsurare - ideologie politică și comportament civic.

Din punctul de vedere al comportamentului civic, respondenții cei mai tineri și cu nivel de studii gimnaziale, înregistrează valori semnificativ mai mici decât celelalte categorii în raport cu comportamentul electoral. Ținând cont de faptul că aceștia nu au încă drept de vot, considerăm acesta un rezultat normal. În același timp, se obțin diferențe semnificative în comportamentul electoral al absolvenților de master față de absolvenții de liceu sau studii de licență, ceea ce se traduce printr-o mai pronunțată participare a acestora la vot și la activități de susținere a candidaților și partidelor politice în campanie electorală.

În cazul împărțirii pe genuri, rezultatele par să indice o înclinație a respondenților de **gen feminin către valori mai active ca revoluționism, ecologism, justiție reabilitativă, constructivism și o incidență mai mare a comportamentului civic**, ceea ce înseamnă că acestea consideră oamenii ca fiind ființe capabile de evoluție, având însușiri care se pot modifica de-a lungul vieții, din punctul lor de vedere având mai mult sens tipul de justiție reabilitativă. În plus, respondenții de gen feminin sunt cei care se implică semnificativ mai mult în activități de voluntariat și o fac în mod regulat. Preocuparea lor pentru protecția mediului în defavoarea producției merge mână în mână cu preocuparea pentru măsuri sociale bune pentru întreaga societate, cu un interes scăzut pentru dezvoltarea mediului capitalist.

Respondenții de gen masculin preferă schimbările treptate și calculate prin reformă, pun preț pe capitalism și productivism, mai mult decât pe grija pentru mediu și pentru societate ca întreg, în timp ce consideră oamenii ca având însușiri înnăscute fără a putea fi prea mult modificate de-a lungul vieții.

Educația civică și politică este imperios necesară pentru a pregăti generații de cetățeni cu o bună înțelegere asupra democrației și vieții comunitare, iar, în același timp, subliniem importanța dezvoltării autocunoașterii tinerilor la nivelul orientării ideologie și motivației pentru aceasta.

III. INFLUENȚA TINERILOR ÎN SOCIETATE ȘI PROPUNERI VENITE DIN PARTEA LOR

INFLUENȚA TINERILOR ÎN SOCIETATE

Doar cca 8% dintre tineri se consideră mulțumiți de puterea pe care o au pentru a influența societatea, iar restul de 92 % consideră că tinerii ar trebui să aibă mai multă putere la nivel local (43 %), național (56%) și european/global (55%).

Referitor la intenția de vot la alegerile din 2019, tinerii cu drept de vot afirmă în proporție de 84% că vor merge la vot, 3.4 % nu vor vota, iar un procent de 12 % sunt nehotărâți. Motivele pentru care tinerii nu au participat la vot la ultimele alegeri sunt lipsa de interes (63%), lipsa de încredere în clasa politică (60,7%), convingerea că votul nu schimbă nimic (59%), educația civică insuficientă (43,8%), informare insuficientă (35%).

BUGETAREA PARTICIPATIVĂ

81% dintre tineri consideră că bugetarea participativă ar trebui implementată în orașele lor. Dintre aceștia, 27% susțin că bugetarea participativă ar trebui corelată cu contribuția cetățenilor prin acțiuni de voluntariat și doar 5% consideră că, deși e de dorit, bugetarea participativă nu ar trebui implementată în următorii 5 ani.

Care sunt principalele recomandări ale tinerilor pentru direcționarea bugetelor participative? Tinerii, în proporție de peste 60% doresc investiții în infrastructura educațională, spații verzi, terenuri de joacă și sport (48%), mobilitate, accesibilitate și siguranța circulației (42%), infrastructura culturală (38%), dar și în orașul digital (23%). Ei mai doresc finanțarea proiectelor de tineret, centre de tineret și oportunități de dezvoltare pentru tineri, piste de biciclete, recondiționarea clădirilor de patrimoniu și rezolvarea problemei animalelor fără stăpân.

"Ce mi-am imaginat mereu prin micile mele escapade într-o lume imaginară unde pot să ajut, a fost faptul că mi-am dorit să educ. Întotdeauna am simțit și am resimțit printre oamenii pe care i-am întâlnit, fie ei tineri sau bătrâni, o oarecare lipsă de educație. Nu una culturală sau "cei șapte ani de acasă", ci una legată în mare parte de o înrădăcinare a unor valori vechi și cam dure. Mi-ar face o mare plăcere să aduc la viață discuții libere ținute săptămânal și o porție de ajutor pentru oamenii străzii care, se pare, sunt lăsați singuri."

RECOMANDĂRI DE POLITICI ÎN VEDEREA SPRIJINIRII IMPLICĂRII CIVICE ȘI DEMOCRATICE A TINERILOR

În urma dialogurilor cu tinerii și a cercetării realizate în cadrul proiectului s-au evidențiat câteva elemente care sunt un obstacol în calea implicării generației tinere în dezvoltarea comunităților lor și în calea participării democratice consistente. Între acestea amintim:

- Insuficienta informare asupra proceselor administrative și asupra modului de funcționare a instituțiilor locale, naționale și europene;
- Transparența redusă a instituțiilor. Tinerii nu cunosc care este rolul fiecărei instituții sau funcții publice astfel încât să știe la ce să se aștepte sau ce anume ar fi de monitorizat;
- Primează neîncrederea partidelor politice, iar de multe ori instituțiile publice sunt văzute ca fiind sub apanajul influenței politice;
- Diferența implicită de clasă între politici și oameni de rând, care creează o distanță nenaturală și descurajează comunicarea;
- Lipsa aproape totală a interesului pentru implicarea în viața publică prin candidarea la funcții publice, din cauza impresiei generale că mediul politic ar fi inerent corupt și imposibil de schimbat;
- O cooperare slab dezvoltată între instituțiile statului, școli și organizațiile nonguvernamentale, care face ca programele destinate tinerilor să fie fragmentate, de multe ori fără continuitate.

În acest sens, venim cu o serie de recomandări care, odată materializate, ar putea conduce la un grad mai mare de participare a tinerilor la viața democratică.

I. RECOMANDĂRI ADRESATE FACTORILOR DE DECIZIE (LA NIVEL GENERAL)

1. ORGANIZAREA UNOR ÎNTÂLNIRI DE TIP TOWN HALL MEETINGS

La ce se referă: existența unui cadru formal sau informal prin care reprezentanții politici să inițieze periodic un dialog cu tinerii, astfel încât să poată prezenta un raport al măsurilor implementate și propuse pentru comunitatea pe care o reprezintă, respectiv propunerile specifice pe care le au pentru sprijinirea tinerilor.

Cum se poate materializa: după modelul american, în care reprezentantul unei circumscripții electorale/membru al Congresului/Președintele Statelor Unite se întâlnește cu cetățenii și le răspunde întrebărilor pe care aceștia le au, respectiv le prezintă propunerile pe care le-a susținut pentru grupul țintă respectiv.

- a) Subliniem importanța ca aleșii oficiali să fie cei care inițiază dialogul și să ofere contextul întâlnirii cu tinerii (care ar putea avea loc atât într-un cadru formal – sala de ședințe a Consiliului Local sau într-un cadru informal – bibliotecă/centru de tineret etc.), pentru a instaura o practică mult mai naturală prin care cei care sunt reprezentanții noștri își însușesc responsabilitatea de a informa și a răspunde întrebărilor;
- b) De asemenea, este necesar și important ca aleșii/instituțiile să susțină dialogul într-un limbaj accesibil, care să faciliteze înțelegerea conceptelor și să încurajeze tinerii să participe interactiv (a se evita limbajul de lemn).

2. CREȘTEREA TRANSPARENȚEI ACTULUI DECIZIONAL PRIN PUBLICAREA UNOR RAPOARTE DE ACTIVITATE PERIODICE

La ce se referă: aleșii politici pot să-și facă mai bine cunoscută activitatea desfășurată prin publicarea unor informații în limbaj accesibil. Aceste rapoarte de activitate ar urma să arate concret care au fost inițiativele legislative susținute de persoanele în cauză, ce alte priorități politice au, dar și care sunt aspectele ce au nevoie de o cooperare transpartinică.

Cum se poate materializa: fiecare partid politic ar putea include pe site-ul său o secțiune în care să prezinte activitatea celor aflați în funcții publice; de asemenea, la nivel individual, se pot face postări pe pagina de Facebook a reprezentanților politici cu o frecvență lunară/trimestrială în care să prezinte principalele realizări avute.

- a) Este foarte important ca rapoartele în cauză să fie prezentate de o manieră succintă și ușor de urmărit mai ales de către publicul tânăr; cu cât sunt folosite mai multe cuvinte care sunt greu de înțeles de către cetățeni, cu atât va exista mai puțin interes în lecturarea rapoartelor în cauză.
- b) La nivel parlamentar, ar putea exista o pagină dedicată pe site-ul Camerei Deputaților și Senatului României, unde să fie publicate aceste rapoarte ale activității senatorilor și deputaților separat de rapoartele de activitate care există deja pentru ceea ce se întâmplă la nivel global în cele două camere decizionale.

3. ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI LA INSTRUMENTELE SPECIFICE DEMOCRAȚIEI PARTICIPATIVE

La ce se referă: tinerii cetățeni nu cunosc sau înțeleg suficient de bine modul în care pot fi implicați în procesul decizional și din acest considerent ar fi nevoie de o îmbunătățire a implicării lor astfel încât să fie mai bine folosită participarea proactivă și nu doar cea reactivă (marșuri/proteste/mișcări civice).

Cum se poate materializa: se poate realiza de la nivel micro (participarea la ședințe de consiliu local), la nivel mai mare prin participarea la audiențe organizate de membrii parlamentului național sau european, transmiterea de petiții și inițiative cetățenești etc.

1. O măsură simplă, dar care poate conduce la un feedback direct din partea cetățenilor este reprezentată de existența unui grup de Facebook (pentru comunitățile mai mici) sau chiar a unei aplicații IT (pentru comunitățile mai mari), unde cetățenii își pot exprima nevoile și problemele, iar reprezentanții autorităților locale sau naționale să ia direct pulsul comunității.

II. RECOMANDĂRI ADRESATE FACTORILOR DE DECIZIE DE LA NIVEL LOCAL

1. IMPLICAREA PRIMĂRIILOR ÎN PROMOVAREA PERSOANELOR/ORGANIZAȚIILOR CARE PRIN MUNCA LOR PRODUC UN IMPACT POZITIV ÎN COMUNITATE

La ce se referă: în fiecare comunitate există oameni sau organizații care aduc schimbări pozitive și care merită să le fie recunoscută activitatea inclusiv de către reprezentanții oficiali ai comunității.

Cum se poate materializa: prin acordarea de premii simbolice constând în susținerea activității acelei persoane și acordarea de titluri de genul Cetățeanul Anului, Voluntarul Anului.

- a) De asemenea, un alt mod de recunoaștere a acestui impact pozitiv este legat de invitarea persoanelor/organizațiilor în cauză să contribuie la rezolvarea problemelor/nevoilor comunității printr-o colaborare directă cu autoritatea locală; În felul acesta, primăria poate beneficia atât de expertiza entității în cauză, cât și de cunoașterea problemelor la firul ierbii.

2. ORGANIZAREA DE CONCURSURI DE PROIECTE CIVICE DE/PENTRU TINERET DE CĂTRE PRIMĂRII/CONSILII JUDEȚENE

La ce se referă: o parte din bugetul Primăriilor/Consiliilor Județene ar trebui direcționat pentru susținerea activităților de tineret.

Cum se poate materializa: prin realizarea unor apeluri de proiecte finanțate din fondurile locale, organizațiile non-guvernamentale de tineret ar putea candida cu propuneri de soluționare a problemelor întâmpinate de tinerii din comunitatea respectivă.

- a) Este important ca metodologia finanțărilor acordate și a apelurilor de proiecte să fie puse în dezbatere publică, astfel încât organizațiile non-guvernamentale să-și poată exprima punctul de vedere cu privire la fezabilitatea candidaturilor și posibilitățile reale de a se încadra în cerințele exprimate.

3. IMPLEMENTAREA BUGETĂRII PARTICIPATIVE ÎN LOCALITĂȚI

La ce se referă: implementat deja în mai multe orașe mari (Cluj-Napoca, Oradea etc.) sistemul bugetării participative oferă cetățenilor șansa de a propune proiecte pentru comunitate, care mai apoi să fie finanțate din fondurile puse la dispoziție de către administrația locală.

Cum se poate materializa: prin alocarea unui procent din fondurile pe care le are la dispoziție primăria și realizarea unui apel public de proiecte pentru comunitate. Pot să candideze atât organizații non-guvernamentale, școli, persoane fizice ș.a., iar propunerile primite ar putea fi supuse ulterior votului publicului din comunitate tocmai în ideea de a avea o reprezentativitate cât mai largă.

- a) Ar fi important ca entitățile ce ajung în etapa finală a apelului de proiecte să aibă șansa de a le prezenta public comunității (să nu fie doar pe site-ul primăriei, de exemplu), tocmai în vederea încurajării unui dialog între cetățenii aparținând localității respective.
- b) Prin intermediul bugetării participative, ar putea fi propuse și centre de tineret ori spații destinate susținerii activităților de tineret, astfel încât să existe un loc centralizat cu toate resursele necesare unde se pot întâlni tinerii din localitatea respectivă.

III. RECOMANDĂRI PENTRU INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT

1. INTRODUCEREA UNUI SISTEM DE RECUNOAȘTERE ȘI RĂSPĂTIRE A ELEVILOR CARE SE IMPLICĂ ÎN ACTIVITĂȚI EXTRACURRICULARE

La ce se referă: prin recunoașterea și recompensarea elevilor care se implică în activități extracurriculare, șansele de a crește interesul și în rândul altor tineri sunt mult mai mari, dat fiind că ar putea vedea beneficiile concrete ale implicării civice.

Cum se poate materializa: existența unei fișe care să ateste implicarea extracurriculară a elevului și unde să fie inclusă în funcție de caz și o recomandare din partea responsabililor de activitate (ex. organizații non-guvernamentale).

- a) Este foarte important să fie pus accentul pe partea pozitivă a implicării civice și nu pe condiționări (dacă un elev face X lucru, atunci primește Y recompensă) tocmai pentru a fi promovată valoarea intrinsecă a cetățeniei active.
- b) Prin realizarea acestui sistem, ar putea fi dezvoltate colaborările între instituțiile de învățământ și organizațiile non-guvernamentale care oferă posibilități de implicare tinerilor.

2. ÎMBUNĂTĂȚIREA CURRICULUMULUI PRIN INCLUDEREA UNOR ACTIVITĂȚI LEGATE DE IMPLICAREA CIVICĂ

La ce se referă: prin curriculumul la decizia școlii, ar putea fi introduse activități cu caracter recurent privind implicarea civică a tinerilor.

Cum se poate materializa: un tip de activitate care ar putea fi extrem de util în rândul tinerilor este legat de înțelegerea proceselor decizionale; astfel pe lângă orele de educație civică la care elevii își aleg șeful clasei, se pot organiza și alte tipuri de procese decizionale (de exemplu, o mini ședință a Consiliului Local).

- a) Este foarte importantă dezvoltarea gândirii critice atât în cadrul gimnaziului, liceului, dar și la facultate, cu scopul de a pregăti cetățeni capabili de a înțelege informațiile și mesajele care vin spre ei și de a lua decizii în cunoștință de cauză.
- b) De asemenea, ar trebui acordată o atenție mai mare înțelegerii modului în care funcționează sistemele politice (îndeosebi în cadrul orelor de educație civică/socială).
- c) Un alt aspect important privește educația media și detectarea mesajelor false care sunt circulate pe diverse canale de comunicare;
- d) Discipline precum Geografie, Biologie, Chimie ar trebui să aibă o abordare transversală, astfel încât să fie realizată o educație pentru mediu, în vederea înțelegerii fenomenelor care se produc din cauza schimbărilor climatice, dar și a dezvoltării competențelor necesare pentru soluționarea acestor probleme.
- e) Per total, este necesar a fi construit un cadru de învățare bazat mai puțin pe memorare și competitivitate, și mai mult pe creativitate, spirit de inițiativă și găsirea de soluții la problemele reale care ne înconjoară.

IV. RECOMANDĂRI PENTRU ORGANIZAȚIILE NON-GUVERNAMENTALE

1. IMPLEMENTAREA UNUI INDICE DE TRANSPARENTĂ AL CELOR CARE DEȚIN FUNCȚII POLITICE

La ce se referă: unul dintre cele mai des invocate aspecte de către tinerii respondenți este acela că nu au încredere în politicieni/cei care dețin funcții publice. Astfel că, existența unui asemenea indice de transparență ar putea conduce la creșterea încrederii în aleșii care îi reprezintă în diverse instituții naționale sau europene.

Cum se poate materializa: Acest instrument poate fi creat, urmărit și publicat de către o organizație non-guvernamentală, fără afiliere politică și va fi publicat și vizibil tot timpul, mai ales în perioadele de campanie electorală.

- a) Un criteriu care poate sta la baza formării acestui indice este inclusiv cel al publicării rapoartelor de activitate, lucru amintit într-o recomandare anterioară;
- b) Un alt criteriu poate fi cel legat de implicarea persoanelor aflate în funcții publice în dialogul direct cu cetățenii prin metode de tipul Town Hall Meetings.

MESAJUL TINERILOR RESPONDENȚI PENTRU LIDERII POLITICI LOCALI, NAȚIONALI, EUROPENI

Ultima parte a acestei Carte Albe a Implicării Civice a Tinerilor o dedicăm mesajelor lăsate de respondenți în chestionarul online. Astfel, între cele 1000 de răspunsuri oferite s-au regăsit deseori aspecte ce țin lipsa încrederii, de statutul României în Uniunea Europeană, dar și dorința de schimbare a modului în care arată societatea din care fac parte.

Corupția și lipsa încrederii: Tinerii români sunt îngrijorați de comportamentul celor care dețin puterea în țară. Comentariile privind corupția au fost cele mai frecvente între participanții la chestionar. Ei nu văd un viitor clar dacă politicienii care guvernează acum România nu se schimbă, pentru că îi consideră egoiști și lacomi.

Educația: Tinerii sunt de acord cu privire la importanța educației pentru dezvoltarea țării. Ei spun că sistemul educațional din țară are nevoie de o schimbare importantă care ajustează învățarea la realitate și îi învață pe tineri într-un mod util să facă față realităților lumii. De asemenea, ar fi nevoie de investiții mai mari în sistemul educațional.

România în Europa: Tinerii se întreabă de ce România este mai slab dezvoltată din punct de vedere economic în comparație cu celelalte țări europene și cum folosește fondurile europene pentru a îmbunătăți situația. Unii dintre tineri solicită și eliminarea granițelor și transformarea Europei într-un stat unitar. Alții se plâng de migrație și solicită închiderea granițelor.

Mediu și schimbări climatice: Se solicită mai multă acțiune politică pentru a proteja mediul, în special în ceea ce privește reciclarea și gestionarea deșeurilor.

Trafic și transport: Tinerii se plâng de infrastructura țării. Ei văd că situația drumurilor provoacă atâtea accidente și, de asemenea, face ca țara să nu se dezvolte economic. Dacă ar exista drumuri și conexiuni mai bune, turismul va crește și la fel și industria.

Dezvoltare și infrastructură: Tinerii cer infrastructuri mai bune în educație, transport, îngrijire medicală și, în principal, schimbări care aduc o îmbunătățire directă a vieții reale a populației. Deci, ei solicită planuri pe termen lung și folosirea banilor într-un mod responsabil pentru a dezvolta întreaga țară.

Tineretul și dorința sa de schimbare: Tinerii se plâng că nu sunt auziți și că nu pot întrezări un viitor pentru ei în propria lor țară. Ei cer pentru tineri un viitor real pentru că vor să rămână în România, dar nu văd posibilitatea unei vieți decente aici și acum.

Viața politică: Tinerii sunt curioși ce le-a stârnit actualilor politicieni interesul pentru politică și care au fost influențele care i-au adus acolo. De asemenea, ei doresc să știe care sunt valorile care le determină deciziile - cu care nu sunt de cele mai multe ori de acord.

Sistemul politic și deciziile: Tinerii se plâng cel mai mult de lipsa unui partid politic care să reprezinte cu adevărat populația României. De asemenea, ei și-au pierdut toată încrederea în modul în care acționează clasa politică și în promisiunile pe care le face și pe care nu le îndeplinește, fiind doar o modalitate de a face campanie. Mai mult, s-au săturat de perspectivele politicienilor care nu au ca prioritate perspective realiste de a aduce îmbunătățiri țării și vieții cetățenilor. Ei sunt, de asemenea, îngrijorați de mesajele extremiste care se înmulțesc pe zi ce trece.

"Aveți mereu în vedere dorința cetățenilor și nu vă abateți de la calea cea dreaptă. Nu uitați că există oameni care își doresc schimbarea și care sunt dispuși să susțină liderii politici câtă vreme există o colaborare reciprocă și benefică societății din care facem parte."

CONCLUZII

Democrațiile europene înfruntă astăzi provocări multiple. Încrederea în partidele politice și în elitele conducătoare este în scădere de o bună bucată de vreme. Ca urmare a crizelor financiare și sociale, a valurilor recente de imigrație și a îngrijorărilor crescute cu privire la securitate, politicile abordate de către conducători sau organisme reprezentative au cotit către populism și au polarizat societatea. Creșterea influenței partidelor și a discursurilor anti-sistem sunt și ele indicatoare ale unei maladii care a cuprins democrațiile liberale. În același timp, provocările competiției într-o economie globală, costul crescut al securității internaționale și reducerea inegalităților fără ruperea societății cer soluții coordonate și instituții puternice și legitime.

Există o percepție generalizată cum că democrația are nevoie de o prefacere cu accent pe participare, angajament, transparență, dare de socoteală și eficiență. O creștere a legitimității democratice printr-o mai puternică participare cetățenească este și prioritatea Comisiei Europene, dar și a multor guverne naționale și a ONG-urilor care lucrează în cealaltă parte, în contact direct și permanent cu oamenii.

Proiectul „*Europarlamentar pentru o zi | Structuri de sprijin pentru implicarea tinerilor în procesul legislativ*” s-a dovedit a fi un răspuns adecvat la provocarea aducerii laolaltă a tuturor părților implicate în procesul democratic, a facilitat dialogul între tineri din medii diverse, societatea civilă, instituțiile statului și reprezentanții aleși în aceste instituții. Cu toții am căzut de acord încă de la început că o participare și o implicare civică crescută a tinerei generații este atât o necesitate pentru armonizarea și dezvoltarea societății, cât și o oportunitate pentru schimbarea ei legitimă.

Populația, în special cea tânără, nu-și mai dorește să rămână pasivă, ci caută să aibă un rol activ în guvernare. Dacă nu se stabilește un canal onest de dialog între stat și societate, nemulțumirile și propunerile societății se vor acumula și vor exploda, la un moment dat, fie în proteste de stradă, fie în voturi masive pentru formațiuni politice populiste și naționalist-extremiste care vor fi întotdeauna gata să primească și să se folosească de orice atitudine anti-sistemică.

Dialogul structurat între stat, uniune și societate poate aduce creșterea participării la vot, creșterea calității votului (mai multe opinii exprimate sau susținute cu legitimitate), detensionarea societății prin depolarizarea ei (mai multe categorii sociale reprezentate, mai multe interese promovate și apărate), creșterea numărului de voluntari implicați în activități sau cauze politice, înnoirea reprezentanților politici, accesul tinerilor în politică etc.

Acest efort susținut (4 evenimente de consultare directă, simulare și dialog organizate la Timișoara, Odorheiu-Secuiesc, București și Baia-Mare; o consultare națională a tinerilor ce a înregistrat peste 1 000 de respondenți) pe întreaga durată a proiectului s-a concretizat într-un set de propuneri și concluzii care nu doar că merită să fie luate în seamă de autorități și structuri în măsură să acționeze potrivit lor, dar care se pot constitui într-un paragraf de introducere în ceea ce ar trebui să însemne un dialog continuu între stat și societate.

ÎN LOC DE ÎNCHEIERE

Acest proiect a însemnat pentru tinerii participanți mai mult decât un exercițiu democratic. A fost și un gest de încredere față de inițiatorii proiectului, față de instituțiile europene care au oferit contextul, dar și față de decidenții politici și de autoritățile locale române. Vă mulțumim tuturor pentru sprijinul acordat necondiționat și pentru deschiderea arătată față de comunicarea cu tinerii. Vă mulțumim și pentru îngăduința cu care ați trecut peste unele momente de timiditate sau stângăcii și pentru aprecierea și respectul pe care le-ați arătat de fiecare dată când tinerii au avut curajul să își exprime liber punctul de vedere. Pentru cei peste 1300 de tineri participanți la activitățile proiectului au fost înlăturate niște temeri, au fost puse niște pietre de temelie pentru o cultură a democrației și s-au ridicat niște așteptări ca procesul început să continue. În numele lor și împreună cu ei, vă invităm să continuăm dialogul pe marginea propunerilor prezentate în această **Cartă Albă privind Implicarea Civică a Tinerilor**.

PE CURÂND!

Contact:

Fundația Student Plus

Bd. Take Ionescu 40, Timișoara
300042, România

Tel: +40 256 494 390

E-mail: [office\[at\]studentplus.ro](mailto:office@studentplus.ro)

Web: dialog.studentplus.ro | www.studentplus.ro

Facebook: [StudentPlusTimisoara](https://www.facebook.com/StudentPlusTimisoara)

Youtube: [StudentPlusTimisoara](https://www.youtube.com/StudentPlusTimisoara)